



Ohje: Tehtävät liittyvät oheiseen aineistoon. **Valitse viidestä tehtävästä kolme.** Tehtävät arvostellaan pistein 0–6. Vastausta kirjoittaessasi voit lähteä siitä, että lukija tuntee aineiston. Vastauksessa esitetyt havainnot, väitteet ja tulkinnat tulee kuitenkin perustella aineiston avulla. Vastauksen sopiva pituus on 1–2 sivua. Aloita jokainen vastaus uudelta sivulta. **Anna kullekin vastauksellesi otsikko.** Merkitse otsikon eteen myös tehtävän numero. Vastausten tulee olla selvästi ja siististi kirjoitettuja, mutta niitä ei tarvitse kirjoittaa puhtaaksi kuulakynällä tai musteella.

#### Tehtävät

1. Erittele Hannu Väisäsen romaanikatkelman humoristisia piirteitä.
2. Miksi tytön ja pojan maailmat eivät kohtaa Väisäsen romaanikatkelmassa?
3. Erittele *Sekametsä*-sarjakuvan ilmaisukeinoja.
4. Vertaile Hotakaisen kolumnin ja *Sekametsä*-sarjakuvan teemoja.
5. Kari Hotakainen on Suomen taitavimpia kielenkäyttäjiä. Miten kielenkäytön taidokkuus ilmenee kolumnissa *Kasvukertomus*?

#### Aineisto

|                                                      |     |
|------------------------------------------------------|-----|
| Hannu Väisänen: Toiset kengät (luku romaanista)..... | 2–7 |
| Kallio & Tilsa: Sekametsä (sarjakuva) .....          | 7   |
| Kari Hotakainen: Kasvukertomus (kolumni).....        | 8   |

Huom.! Tekstien kieliasu on alkuperäisen julkaisun mukainen.

## Toiset kengät (luku romaanista)

Kauppiaan tyttärellä oli aina joku ruudullisesta, kevyestä kankaasta ommeltu, hyvin naisellinen, lievästi aikakauden vastainen ja silti varsin onnistunut mekko. Samaan aikaan kun muut ikäisemme mellastivat ja kaatoivat vaalimainoksia, särkivät julkista omaisuutta ja toistensa hampaita Heidi keskittyi nuoren naisen tapakasvatuksen kaikkiin yksityiskohtiin. Hän luki Brontën sisarusten kirjoja, kuunteli henkevää musiikkia, piti päiväkirjaa, ja mikä kaikkein ällistyttävintä, käytti talvisin muhvia. Häntä pilkattiin epäkumouksellisuutensa vuoksi, mutta voimakastahtoinen kun oli, hän jatkoi omaehtoista linjaansa. Hänen nimensä oli Heidi, ja koska hän nimenomaan halusi että häntä kutsuttaisiin oikealla nimellään eikä millään aikakauden Hipellä tai Ipellä, hän kasvatti muiden ärtymystä. Heidn nimi oli sula mahdottomuus. Siihen liittyi jotakin alppilaaksossa jodlaavaa, ja kun siihen yhdistyi vielä muhvi, ei ollut mikään ihme että hän sai viettää välituntinsa yksin, rauhallinen katse suunnattuna maahan. Lisäksi hän oli kaikkia muita parempi ja suurempi.

Me ystäväystyimme varsin pian ja helposti. Minusta tuli vakituinen vieras hänen kodissaan, jossa minua kohdeltiin kuin ketä tahansa aikuista. Minua käteltiin, kyseltiin mitä milloinkin olin luonut ja mitä ajattelin heidän uusista kaakeleistaan. En ollut tottunut sellaiseen. Yleensä minua väännettiin nenästä missä ikinä kuljinkin.

Hieno koti joen rannassa, kerrostalossa, joelle antava parveke koko huoneiston pituinen. Heidn isän myhäilevä, joviaali olemus sopi erityisen hyvin hänen suureen kokoonsa. Äiti, huolehtivainen mutta lauha, aina huolellisine sanakäänteineen, valvoi ettei seuranpidossa kukaan olevainen jäänyt osattomaksi, olipa olevaisen koko miten pieni tahansa. Joskus tunsin itseni setteriksi heidän seurassaan.

Joka puolella kotia oli kauniisti aseteltuna matkamuistoja perheen lukuisilta matkoilta. Missä he eivät olisi käyneet suurella pakettiautollaan. Minä, joka en ollut vielääkään käynyt muualla kuin Haaparannassa ostamassa halpaa voita, en voinut kuin ällistellä kaikkia eksoottisia ihmeitä, gruosialaisia, runsain skyyttiläisaihein koristeltuja seinävaatteita, käytössä kuluneita turkkilaisia leilejä joissa raskaita nahkapakotuksia. Ja kaiken tämän keskellä joku oululaisen mestarin moderni maalaus. Tietysti sellainen ällistyttävä yhdistelmä kouraisi ja pienensi minua entisestään. Perheen pienin, hankin minua huomattavasti suurempi tyttö oli jo nähnyt Persian ja Turkin välisen rajan, häntä oli kaitafilmautunut Mustanmeren ja Kaspianmeren myrskyissä, ja oli silti kuin hänen elämässään ei olisi tapahtunut mitään.

Ruoka, hyvin maittava ja minulle monesti eksoottinen – nahkiaisia rakuunakastikkeessa – syötiin keittiössä, kahvi ja keksit taas nautittiin salissa, ja vaikka miten teeskentelin sen olevan luonnollista, jokin sisälläni käpristeli yhtä aikaa mielihyvää ja häpeää. Heidn perhe oli monella tavalla omani vastakohta. Me olimme pikemminkin pieniä, he suuria, heillä naisvoittoinen koti, meillä nähtiin liikuskelevan vain sinne tänne kuseksivia miehiä, mitä nyt Sisko joskus liukui joukkueen läpi poistuakseen yhtä nopeasti kuin oli ilmestynyt. Meidän perheemme ei ollut kaikkein köyhin, eikä Heidn perhe kaikkein rikkain. Mutta juuri hänen perheeltään opin itseäni pitkään evästäneen mietelauseen: ”Ihminen on myös unelmiensa kokoinen.” Sen he sanoivat kukin vuorollaan minua hyvästellessään. Tiesivätkö he mietelauseen ja oman kokonsa yhteyden? Kun näin eteisessä viisi suurta unelmoijaa, salista tulvivan valon varjoiksi tekeminä, tiesin olevani vielä kaukana oman unelmani koosta.

Minä ja Heidi ymmärsimme hyvin toisiamme. Molemmilla oli samantapainen halu koristella elinympäristö siedettäväksi, halu osoittaa ettei päättä ollut luotu vain odottamaan, vaan ympäristön omaehtoinen muokkaaminen oli aloitettava jo varhain, jos mieli joskus asua kauniisti.

Kun tuli kevät ja kiire ommella yhteen yhteiselon hajallaan lojuvat harsinkappaleet, oli selvää että minä ja Heidi muodostaisimme piknikki-parin, että meidän piknikkimme olisi kaikkien muiden yläpuolella, lähimpänä sen taitolajin ihanteita. Ainoa ongelma oli että Heidi oli todellakin minua huomattavasti suurempi.

Oli luultavasti tapahtunut näin: Kaksi suurikokoista hyvälaatuisella hiuspohjalla, suurilla hampailla ja kohtalaisella älyllä varustettua ihmistä oli kohdannut, ja heidän hedelmänsä, kaikki kolme tyttöä olivat luonnollisesti perineet koon, hampaat ja älyn moninkertaisina. Jos hedelmät olisivat olleet poikia, he olisivat automaattisesti päätyneet koripalloilijoiksi, uimarantavahdeiksi, tähystäjiksi tai Kanadaan, Vancouverin korkeudelle, missä tietämäni mukaan eli rotevien, suurikokoisten miesten yhteisöjä erilaisissa pituutta ja voimaa vaativissa tehtävissä. Nyt suurikokoisuuden ja rotevuuden oli asetettava hienostuneeseen naisenalkuun. Aloin ymmärtää miten moni hyvä suunnitelma joutui toteutumaan täysin itselleen sopimattomissa kehyksissä. Miksi minä en ollut saanut Heidin hyvää luustoa ja hyviä suuria hampaita? Mikä omassa perimässäni olisi tehnyt minusta näyttävän, sikareja suupielessään murentavan monumenttitaiteilijan? Ei mikään.

Miten omituinen olikaan se kevät! Ensin koulupihan istutettu osa vapautui lumistaan ja alkoi haista vainajilta. Koivujen oksilla nähtiin yhä useammin terhakoita toisiaan pureksivia lintukoiraita. Tappelunnujakat jotka talvisin hoidettiin yhteiskäymälöiden lähetyvillä levisivät yhdessä viikossa koko tantereelle. Pälvien lisääntyessä koululaisten vaatetus väheni. Pipot, kintaat, karvakaulukset putoilivat, sulivat pois. Naarmuuntuneet ruumiinosat tulivat näkyviin. Routineen, äkkiä sulaneen maan rakosista alkoi tunkeutua kaikkea omituista ja kaikki omituinen siirtyi uniin. Näin unissani kaikenlaisia evästettyjä retkiä. Usein ne päättyivät siihen että korista tuli hirviö, joka söi eväiden kantajat ja korin suusta tirsui nahanriekaleita. Lopuksi ilmestyi pyöränpumppu, joka pumppasi ja pihisi vihaisesti ja tuli minua kohti...

Pelkäsinpä tai en, piknikki oli väistämätön. Tuleva kesä, sen laatu, yksinolon syvyys ja pituus, mieheksi tai naiseksi muuttuminen, tasapaino ympäristön kanssa, kaikki riippui noista polkupyörämatkoista ja siitä mitä niiden aikana tapahtui.

Toukokuu, öitä lyhentävä, ihmisiä venyttävä, suuri liikekannallepanon kuukausi tunki vahvoine versoineen läpi seinien ja määräsi ihmisen tekemään muutakin kuin marssimaan, juomaan simaa tai hyväilemään voikukkia eteläisillä rinteillä. Minua se tuntui riisuvan vaikka olisin halunnut vain pukeutua ja ohittaa sen etapin.

Lähdimme pyöräretkelle Kukan päivän jälkeisenä sunnuntaina. Heidillä oli yllään suurikukkaisesta kankaasta omin käsin ommeltu kevätmekko, jonka hihansuihin oli sovitettu taidokkaasti laskostamalla viuhkamaiset liehukkeet. Mekko ja sen kuviot, jonkinlaiset valtavat krysanteemit, tekivät Heidistä vielä isomman kuin hän oli. Oma asuni ei ollut tuon mekon tasolla, ei alkuunkaan. Tukistani olin kyllä rasvannut ja kammannut hieman vanhanaikaiseen tyyliin. Olisin halunnut lainata jostain nilkkurit, koska ajattelin tekeväni sellaisilla vaikutuksen Heidiin viktoriaaniseen tyyliin. Vainiolla ei kenelläkään ollut nilkkureita, ei uusia eikä vanhoja. Ainut somistus ankeuteeni oli Siskon lainaama, vanhanaikaisen solmion malliin sidottu suuri huivi.

Katselin Heidiä takaapäin, kun vastapestyt pyörät etenivät kohti Kajaanintullia ja polkaisu polkaisulta hylkäsivät kaupungin. Minulla oli aikaa miettiä erinäisiä Heidiin ja hänen kokoonsa liittyviä asioita. Kysymyksiä ihmisen koosta. Mutta kaikki typistyi kysymykseen omasta koostani...

Olin koko elämäni istunut etupenkissä, en suinkaan siksi että olisin ollut kaikkein innostunein oppilas, jonka korvia ei mikään saanut ohittaa, vaan yksinkertaisesti koska olin aina joko pienin tai toiseksi pienin. Elin toivossa että yltäisin maksimimittaan myöhemmin kuin muut, että sääriluu päättäisi jonakin päivänä uhmata perimääni ja kerran rikottujen solisluiden hinnalla antaisi minulle kaipaamani kymmenen senttiä, tai edes kahdeksan. En niinkään huolehtinut sukuelimestäni tai pillistäni, kuten sitä siihen aikaan sillä puolen kaupunkia kutsuttiin, vaikka sen koosta ja muodosta puhuttiin päivittäin kaikkialla missä kaksi nuorta kohtasivat. Tiesin että se olisi aina kaikkein näkymättömin osa itsestäni. Mutta kokoa, muuta kokoa olisin tarvinnut vakuuttaakseni että minäkin kasvoin ihmisenä ja kasvavina numeroina. Ja etten hullutellut tai pyrkinyt olemaan vilkas ja kekseliäs vain koska olin keskimittaa lyhyempi. Koko liittyi luonnollisesti rakkauteen, oikeuteen rakastua ja tulla rakastetuksi. Kaikki epämääräisiä kuumotuksen tunteita sinkoilleet intohimot, ruumiissa tapahtuvat muutokset, vuodenaikojen sylipaini rintalastan ja nivustaipeden välissä, ylipäättään kaikki mikä ilmoitti ankarasti yhä tiheämmin tulevasta tunne-elämän haasteista, kaikki sellainen ahdisti myös siksi että muistutti aina koosta. Vaikka olisin rakastunut lyhytjalkaiseen varpuseen, olisin pitänyt itseäni liian pienenä polvistumaan sen edessä.

Ja nyt minun edessäni polki koulun tyylikkään, omaehtoisin mutta myös suurin tyttö. Mitä hän mahtoi minulta toivoa? Sillä toivominen oli oikeutettua, varsinkin toukokuussa. Polkema polkemalta minä olin kulkeutumassa jonkinlaista erottelukarsinaa kohti.

Leiriytymispaikan löytäminen olisi ollut helppoa. Kaikki Maikkulasta ylöspäin jokivartta myötäilevät töyräät olivat ihanteellisia. Silti minä halusin jatkaa etsimistä. Väitin että seuraavan, hiirenkorvilla olleen koivikon takana olisi jotain vielä hienompaa ja tasaisempaa, ja kohdalle ehtiessämme hylkäsin sen. Sitten löydettiin jonkinlainen venevalkama. Sitä kiersi nuori, puoliympyräksi kasvanut tiheä pajukko, sammaleen ja terhakkaasti itäneen nurmen peittämä hienon tasainen kenttä, josta silmäni ei löytänyt ainuttakaan nypyä. Minun oli luovutettava. Ei edes Farah Diba olisi voinut löytää itselleen ja herra Pahlaville parempaa piknikkipaikkaa.

Heidi oli jo levitellyt tismalleen maan värisen, hieman nukkaisen hienon huovan valitsemaansa paikkaan, norkkojaan roikottavan pajun ja joen väliselle kentälle, kohtaan jota aurinko tuntui eniten lämmittävän. Huovasta näytti muodostuvan vastakäännetty kaistale muhevaa maata, jonka päälle hän oitis heittäytyi suurikukkaisine hameineen. Krysanteemi kukki jo Oulujoen yläjuoksulla.

Luonto seurasi hänen esimerkkiään. Maasta näytti kohoavan vilkkaaseen tahtiin voikukkia ja esikoita. Samoin kaikki puut ja pensaat alkoivat häthätää versoa, repivät auki silmujaan, ja paju kaikkein innokkaimpana venytti norkkojaan joiden kellanvihreä pöly putoili Heidin kukikkaalle mekolle. Oli kuin joku olisi kuuluttanut kovaääniseen kevään virallisesti alkaneeksi. Päälle karkaava kevät huolestutti minua enkä olisi halunnut heittäytyä suoraksi millekään alustalle.

Samaan aikaan kun Heidi puuhasi eväiden, liinojen, mukien ja kaiken Brontën sisarusten kirjoista oppimansa rekvisiitan kanssa, minä kuljeskelin vuoleskelemassa – kai minulla oli puukko tai ainakin sen tuppi – jotain pajupillin tapaista. Kuvittelin sen kuuluvan eväsretkelle lähteneen nuoren miehen tehtäviin.

Miten ihmeessä olikin niin lämmintä? Erityisen lämmintä tuntui olevan maahan levitetyn huovan läheisyydessä. Heidi luovutti selvästi lämpöä huovalle ja ympäristöön jonka kasvit, puut ja hyönteiset kurottautuivat – niin minusta näytti – hänen lämpöään kohti. Kuoriaiset ja muurahaiset tulivat ennen aikojaan koloistaan. Kaaliperhonen, sitä kasvattanut kotilo vielä kiinni siivessään liihotteli hameen yllä. Kaikki tuli aiheesta iduksi ja idusta olevaksi vaatien osaansa toukokuusta.

Tuli sitten hetki jolloin en voinut enää keksiä korviketoimintaa ja jouduin paneutumaan huovalle. Evästä ei syötäisi ilman loikoilua.

Heidi hengitti suuresti ja syvästi. Hengitystään tehostaakseen hän avasi kyynärtaipeensa ja teki kämmenistään tyynyn. Ei, se ei ollut enää hengitystä. Se oli jotain suurempaa. Hän veti sieraimiinsa puolikkaan keväästä ja päästi sen ulos täytenä kesänä. Siihen tuntui osallistuvan koko ruumis pienintä sandaaliin suljettua varvasta myöten. Maan melto lämpö oli hengityksen tukena aivan kuin olisi kuuluttanut kaikille naisen ja maan luonnollista yhteyttä. Syvä, terve hengitys joka muille olisi huokunut rauhaa sai minussa aikaan levottomuutta. Minun oli vaikea pysytellä paikallani mahdollisimman jäykässä ja akateemisessa asennossa. Totta kai olisin minäkin halunnut kieriskellä mielihyvystä. Mutta jokainen pienikin liike sisälsi vaaran johon en ollut valmistautunut.

Katselin syvää taivasta. Ajattelin kehitellä juttua ikuisuudesta ja sen pelottavuudesta. Siitä miten pilvistä saattoi tahtonsa avulla muovaila kaikkea mieluista, ihmisen kasvot, laukkaavan hirvilauman, tuttuja esineitä... Juuri silloin huomasin miten poutapilvien päälle alkoi kerääntyä teräksenharmaata massaa. Taivas tuli koko ajan lähemmäksi ja alkoi pyöriä kuin lakanat lingossa.

– Ikuisuus on mietityttänyt viime aikoina, minä sanoin. – Tulee mieleen varsinkin nyt, kun katselee taivaan pohjaa ja etsii siitä jonkinlaista kantta.

– En ole ajatellut. Huomaatko että äiti lainasi hajuvettä, vastasi Heidi ja ojensi käsivarttaan minua kohti.

– Nyt tuo taivas kyllä näyttäisi pimenevän, minä vastasin vaihtaen huolen tuoksua vastaan.

– Se menee ohi, sanoi Heidi, sulki silmänsä, vaiken ja odotti.

Miksi retkihuopa ei ollutkaan oman onneni kaistale? Miksi en onnistunut tekemään meitä onnellisiksi sen autuaallisen pehmeiden kunniaksi? Miksi minun ei ollut ollenkaan hyvä olla? Miksi luonto ei vain rynnistänyt sisälläni kyselemättä tietä? Ja purkautunut jonain hillittömänä mutta suotavana tekona?

En odottanut vastausta kysymyksiin. Sanoin meneväni miesten asioille. Menin katselemaan hohtavan keltaisina roikkuvia pajunnorkkoja. Pyylevän terhakkaasta, ylöspäin kasvaneesta pajunkissasta oli työntynyt murheellisesti alaspäin valahtava pitkä norkko.

Miksi ihminen ei ole yksineuvoinen? minä mietin. Piknikki vaati kohtuuttoman paljon. Vaikka se kattauksineen kaikkineen oli ylellisyyttä minulle, olisin kuitenkin mieluummin maannut jollain säkkikankaalla tai orastavalla nurmella tai jopa suorastaan hiekassa, lueskellut jotain katumuskirjaa ja pidellyt kättäni viisaiden tapaan ihmiskallon varassa.

Palasin kuitenkin paikkaan johon piknikkisääntöjen mukaan kuuluin. Katselin taas taivasta. Sieltä näytti tipahtelevala jotain vastauksen tapaista. Pisara, kaksi pisaraa, sitten sade, sehän ei olisi mitenkään tavatonta. Sää on myös märkiä tuohon aikaan. Mutta se ei ollut vettä eikä räntää. Kun tunnistin lumihiuksien kylmän parsimat pitsikuviot,

tiesin olevani turvassa. En joutuisikaan tilille. Sillä lunta se oli, hyvin kevyttä lunta joka leijaili huolettomasti leiripaikkamme yllä.

– Kohta sataa lunta, minä ilmoitin arasti.

– Miten niin lunta? sanoi Heidi ja kierähti vatsalleen.

Totta kai hän oli nähnyt samat hiutaleet, mutta ei halunnut enää katsella taivasta. Siirtääkseen mielenkiinnon mahdollisimman kauas lumesta, mahdollisimman kuumiin ilosuhteisiin Heidi alkoi puhua Kleopatrasta. Sain kuulla melko tarkan selostuksen hänen palatsinsa sisustuksesta, roomalaisten kavaluudesta ja käärmekorista. Heidn kertomus ei lopettanut lumen tuloa, mutta hän jatkoi sinnikkäästi:

– Ja Octavianuksen alusten jo ollessa satamassa, Marcus Antoniuksen paettua, voitko kuvitella...

Tein kämmenestäni kupin, keräsin siihen ensimmäiset lumihautaleet ja halusin näyttää niitä Heidille.

– Katso, lunta se on!

– Vie pois se! Kleopatra oli siis täysin rauhallinen roomalaisten tunkeutuessa kaupunkiin ja kävi itse avaamassa myrkkykäärmeiden korin...

– Kaikesta huolimatta tämä on lunta, Heidi.

– Omaa luontoaan totellen kyyt alkoivat liukua kivilattiaa pitkin kohti Kleopatran vuodetta...

– Ja lisää tulee! Kohta siitä voisi varmaan tehdä lumipalloja.

– Ei lunta voi tulla, ei lunta saa tulla keskellä toukokuuta! Lopeta! Jatkanko vai enkö?

– Tämä on sitä kuuluisaa toukolunta, sitä joka tappaa vanhan lumen, minä sanoin puristaen käteni nyrkkiin. – Tämä on oikeastaan kesän alku... Saattaa olla että olisi paras lähteä, mutta voidaan tietysti vielä hetki odotella.

– Kleopatra ei kiinnosta sinua. Mikä oikeastaan kiinnostaa? Kaiken hyvän tallominen?

– Mutta eihän lumisade ole minun vikani.

– Kenen vika on sitten lumi toukokuussa!

Heidi ei voinut enää olla tuntematta kämmenen kokoisten hiutaleiden sulamista kuumalla kukkamekollaan. Näin miten hänen kätensä olivat puristuneet nyrkkiin ja varpaat rutistivat sandaalit kaarelle.

Lumen tuloa ei voinut enää mikään estää. Se ei enää ollut hiutaleiden leijailua; se oli muuttunut pyryksi. Heidn kukkamekolle ilmestyneet kosteat kentät laajenivat. Ne täplittivät jo koko selän ja takapuolen. Ruumiinlämpö taisteli taivaan kylmyyttä vastaan. Heidi oli tasalämpöinen, ei vaihtolämpöinen kuten minä ja sisiliskot.

– Kaikki on pilalla, Heidi pillahi.

– Miten niin pilalla, tulee toisia päiviä, ilman lunta, tulee oikea kesä. Sitten taas...

– Me olemme poissa koko kesän. Ajamme taas Odessaan ja jos jaksetaan, saatetaan ajaa taas Turkkiin asti.

– Hienoa! Varmasti syötte hyvin, tulee toisenlaisia piknikkejä, eikä Turkissa ole lunta tietääkseni ja...

– Nyt riittää sittiäinen, sanoi Heidi äkkiä, nousi, pudisteli hamettaan ja alkoi keräillä tavaroitaan, huopaa, liinoja, eväskoria, johon kukaan ei ollut kajonnut.

Tuntui kuin kanankoipia olisi saateltu hautaan. Tavarat siirtyivät pyörien tarakoille pikavauhtia, kumilenkit lonksahivat niitä pitelemään.

– Missä se valtatie oli, kysyi Heidi itkunsekaisesti katsomatta minuun. Hienosti pullistettu tukkalaite oli valahtanut alas.



– Minä löydän. Aja perässä.

– Sinä ajat perässä. En halua nähdä ketään edessäni!

Kohta oltiin valtatiellä ja poljettiin kiivaasti kohti kaupunkia. Navakka tuuli oli tehnyt liiton lumen kanssa ja pureksi paljaita nilkkoja. Jossain lääninsairaalan kohdalla Heidi jarrutti ja kaikkien tapojensa vastaisesti vaati kiivaasti:

– Anna villatakki sieltä repusta!

Toimin ripeästi. Heidn villatakki oli annettu minun haltuuni. Paiskasin pyöräni maahan. Kaivoin repustani Heidn pylväspistoilla koristellun villatakin, jonka hänen äitinsä oli suuressa viisauudessaan pakannut mukaan. Heidi yritti sujauttaa villatakin päälleen. Koska käsivarret olivat läpimärät ja hihojen paikalla suuret, viuhkamaiset lisukkeet, pujottautuminen villatakkiin otti aikansa ja Heidi ehti toistaa kaikki tuntemansa pahaa häättävät sanat. Ja tietysti moneen kertaan: Ei koskaan enää jäpikän kanssa!

Sitten kaksi yhä kalpeampaa, taivaan pettämää nuorta polki entistä kiivaammin tihenevässä lumisateessa kaupunkia kohti.

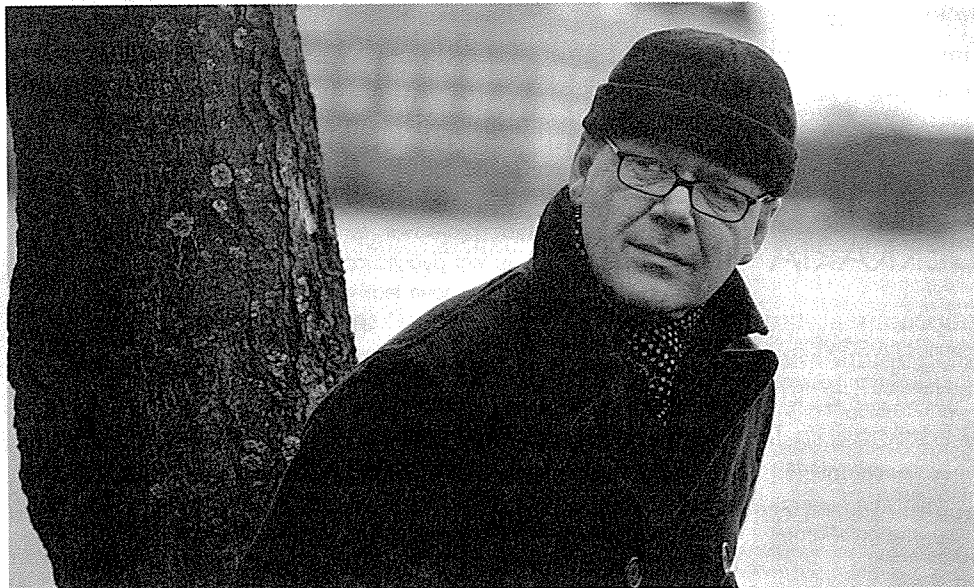
En ollut lainkaan yllättynyt, kun seuraavana kesänä sattui harvinaisen monia ilmailuonnettomuuksia. Useimmiten lento- tai liitokoneen nokkapyörä ei ollut kestänyt koneen painoa ja kone matkustajineen survoutui jotain korjaushallia vasten tai vastakaadetulle hakkuualueelle. Lehtiä lukiessani mietin oliko onnettomuudella ylipäättään kokoa...

Hannu Väisänen, *Toiset kengät* (2007)



Helsingin Sanomat 3.8.2008

Kirjailija Kari Hotakainen pohtii ilmiöitä työpöytänsä ääressä pakilalaisessa autotallissa.



Kaikki näytti  
kirkkaalta vaikka  
katsoin hämärään

## KASVUKERTOMUS

Ihminen kasvaa miten sattuu. Alussa kasvamme pituutta, lopussa kutistumme. Sekin on kasvua. Nuorena kasvamme väistämättä kieroön, mutta teemme sen hyväntuulisesti ja oikeassa ollen. Keski-ikäisinä kasvamme ensimmäisen kerran siihen suuntaan kuin itse tahdomme. Vanhuuden lähestyessä vaihdamme vielä kerran suunnan, jos voimia on.

Henkisestä kasvusta puhutaan paljon, mutta itse sitä on vaikea havaita. Toisen pitää tulla vierestä sanomaan. Kovin usein ei tulla. Suomalainen puhuu toiselle kasvusta vain fyysisessä mielessä ja silloinkin mieluiten lapsille, suureen ääneen ihmetellen, miten he ovat taas muutamassa kuukaudessa venähtäneet. Ei suomalainen heti eteisessä kehu isännän tai emännän kasvaneen henkisesti ja ihan silmissä.

Henkistä kasvua ei oikein huomaa. Vastoinikäymisten myrskynsilmissä ei tahdo uskoa, että tästäkin rypemisestä on jotain hyötyä. Kasvun palkka tulee viiveellä tai sitä ei tule koskaan. Se palkka ei ole rahaa, mutta se kasvaa korkoa helposti 20 prosenttia vuodessa. Täydesti ja pelottomasti elänyt ihminen nostaa tililtään loppuvuosinaan tyyneyttä.

Henkinen kasvu pysähtyy kaikilla joskus. Sitäköään ei huomaa, koska ei kuulu mitään merkkiäntä. Akku ei ilmoita loppumisestaan eikä laturia löydy mistään. Tai sitten laturi

on niin tutussa paikassa, ettei sitä edes huomaa. Kasvun pysähtyminen on luonnollista. Historiassamme on vain yksi **Leonardo da Vinci**.

Minun henkilökohtainen kasvuni pysähtyi pari vuotta sitten. Huomasin sen siitä, että minulla oli varmoja mielipiteitä asioista, joista en tiennyt mitään. Kaikki näytti kirkkaalta, vaikka katsoin hämärään. Olin valmistunut Varmojen Mielipiteiden laitokselta puhtain paperein, joiden kääntöpuolella luki: Entäs sitten? Onko nyt hyvä mieli?

Niin korkeaksi olin kasvanut, etten erottanut maan päältä mitään. Piti palata alkuun ja herättää aivot ja aistit. Kasvu alkoi alusta eli siitä mustasta pisteestä, johon olin jäänyt. Katukielellä tuota pistettä kutsutaan omaksi navaksi.

Uusi kasvu alkoi tuttuun tapaan, äänettömästi ja huomaamattomasti. Ei tullut naapuri kehumään versoja eikä kukintoja. Itse piti huomata hidas, mutta vääjäämätön tapahtuma. Asiat alkoivat kiinnostaa, maailman kivet kääntyivät ja niiden alta paljastui vaikka mitä. Löytyi uteliaisuus ja hämmästyks. Ei tehnyt mieli korkealle, kun maassa oli niin paljon opittavaa.

**PS** Tämä oli viimeinen kolumnini tässä lehdessä toistaiseksi. Kiitän lukijoita palautteesta. Se on ollut kukikasta ja kasvatavaa.

Eeva 12.12.2007